

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ПСИХОЛОГІЯ

Методичні вказівки
до вивчення курсу для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями)

Київ 2022

УДК 37.013.044
П86

Укладач І.М. Мороз, старш. викладач

Рецензент Р.А. Калениченко, канд. психолог. наук, доцент

Відповідальний за випуск К.І. Почка, д-р. техн. наук, доцент

*Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти,
протокол № 16 від 22 червня 2021 року.*

Психологія: методичні вказівки до вивчення курсу / уклад.
П86 І.М. Мороз. – Київ: КНУБА, 2022. –40 с.

Містять вимоги щодо підготовки до практичних занять та самостійної роботи студентів, змістовні модулі, ключові слова тем, список літератури, а також вимоги до написання і оформлення індивідуальних робіт.

Призначено для студентів освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями).

Загальні положення

Навчальна програма призначена для підготовки студентів спеціальностей «ПНК, ПБЗ, ПНМ, ФВС, ТУР» з метою навчити їх загальних основ психології: психології особистості, діяльності, спілкування, взаємовідносин і взаємостосунків, міжособистісного пізнання та елементів психологічного забезпечення переговорів, щоб допомогти студентам розібратися у власному психічному житті та психічному житті оточуючих для цілеспрямованого вивчення їх поведінки, діяльності. Знання з психології є важливим фактором розвитку в студентів професійної компетентності, ініціативи, творчого ставлення до праці, психологічної культури.

Психологія є основою вивчення психологічних особливостей та психічних станів людини з метою психологічного забезпечення діяльності.

Маючи важливе світоглядне значення, психологія є основою професійної підготовки, даючи засади розвитку індивідуальності, формування особистості, вихованню суспільно активного громадянина. Психологія має ставити в центр навчально-виховного процесу особистість і відповідно до цього здійснювати індивідуальний підхід щодо впливів на кожний суб'єкт навчальної дисципліни.

Викладання дисципліни здійснюється шляхом читання лекцій, проведення семінарських та практичних занять, а також самостійної підготовки студентів.

На лекціях викладаються основні теоретичні положення і проблеми психології. Розглядаються загальні питання про особистість та її суспільну сутність, психологічну структуру особистості, її розвиток і формування, основи психології діяльності, основні категорії та принципи.

На семінарських заняттях, які проводяться з основних проблем психології, розглядаються психологічні основи та особливості професійної діяльності, методи дослідження психічних пізнавальних процесів та особистості, психологічну специфіку малих груп, методи психологічного впливу на особистість.

На практичних заняттях отримані теоретичні знання перетворюються на практичні навички психологічного обстеження і тестування шляхом самостійної роботи під керівництвом викладача. При цьому відпрацьовуються методи дослідження психічних процесів, функцій та властивостей особистості: уваги, сприйняття, пам'яті, мислення, емоцій, а також темпераменту, характеру та здібностей особистості.

Самостійна підготовка студентів до занять виконується за спеціальними завданнями, які включають основний матеріал з теми, список рекомендованої літератури. Кожен студент готує реферат на одну з тем, що вивчаються, реферати обговорюються за принципом «круглого столу».

Контроль за навчанням слухачів проводиться шляхом перевірки засвоєння матеріалу в ході та наприкінці занять, взаємоконтролю.

Мета та завдання

Метою викладання дисципліни є формування у майбутніх інженерів-педагогів чітких уявлень про вибрану професію, її багатогранність і важливість в умовах демократизації суспільства, інтенсивного впровадження нових педагогічних технологій у навчальний процес ПТЗН з урахуванням психологічних особливостей діяльності в системі «людина-людина».

Завдання дисципліни полягає у доступному викладанні загальних положень освітньо-професійної підготовки та реформування вищої освіти через застосування психологічних рекомендацій, а саме:

- організації навчального процесу у навчальному закладі (ПТЗН) та організації роботи учнів протягом навчального року;
- супроводження психологічної (соціально-психологічної) адаптації учнів до навчального закладу та навчальної діяльності;
- індивідуалізації навчання з врахуванням індивідуально-психологічних якостей учнів;
- прищеплення прагнення та навичок до самонавчання, самовиховання і самовдосконалення протягом всього активного трудового життя.

Наприкінці вивчення курсу студенти повинні знати:

- основні проблеми та завдання психології на сучасному етапі розбудови нашого суспільства;
- закономірності формування та властивості психічних процесів, психічної діяльності, емоційно-вольової сфери, індивідуальних особливостей особистості;
- психологічні особливості професійної діяльності, психології праці, навчальної діяльності;

Студенти повинні уміти:

- вивчати індивідуально-психологічні особливості за допомогою прийомів та методів психологічного дослідження;
- самостійно працювати з науковою літературою;
- спостерігати, аналізувати, узагальнювати психологічні факти, об'єктивно оцінювати поведінку та умови професійної діяльності.

Компетентності студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст	Програмні результати
Загальні компетентності		
К 05	Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ПР 08. Самостійно планувати й організувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих. ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу.
К 08	Здатність працювати в команді.	ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.
Спеціальні (фахові) компетентності		
К 16	Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.	ПР 11. Володіти психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу. ПР 22. Застосовувати програмне забезпечення для e-learning і дистанційного навчання і здійснювати їх навчально-методичний супровід.
К 19	Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення для вирішення професійних завдань, відповідно до спеціалізації.	ПР 08. Самостійно планувати й організувати власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих. ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Природничо-наукові основи психології Змістовий модуль 1. Природа психіки і предмет психологічної науки

Тема 1.1. Психологія як система знань про природу психіки

Наукова, життєва та народна психологія. Розвиток наукових знань про природу психіки. Роль спадковості і суспільного середовища у

розвитку психіки. Розвиток вищої нервової діяльності людини. Умовні та безумовні рефлекси. Мозок і психіка.

Тема 1.2. Принципи, методи, стан і структура сучасної психології

Визначення об'єкта, предмета, методів і завдань психології. Галузі психологічної науки. Зв'язок психології із професійно-орієнтованими та загально-освітніми дисциплінами. Принципи психологічної науки. Психологія в системі наук.

Змістовий модуль 2. Когнітивна та афективна сфери особистості

Тема 2.1. Характеристика психічних пізнавальних процесів

Поняття про відчуття та сприймання. Види властивості відчуттів і сприймань. Класифікація. Відчуття та сприймання як активні процеси пошуку і обробки інформації.

Тема 2.2. Вищі психічні пізнавальні процеси

Пам'ять: види, процеси, характеристики. Асоціації та їх види. Методики дослідження пам'яті.

Увага: види, характеристики, властивості, природа. Розвиток і виховання уваги.

Мислення та інтелект: класифікація, принципи, проблеми. Мислення і мовлення.

Тема 2.3. Афективна сфера в свідомості особливості

Емоції та воля. Емоції та почуття. Класифікації, розвиток вольових якостей особистості. Психічні стани особистості, їх вияви та характеристика. Зв'язок афективної та пізнавальної сфер особистості.

Тема 2.4. Творчі та інтелектуальні властивості особистості

Уява і творчість. Види і прийоми уяви. Уява і фантазія. Творчість як необхідність у розв'язуванні творчих задач.

Творче натхнення творча харизма, творчий тренінг. Інтелектуальні особливості особистості в навчанні та творчості.

Модуль 2. Соціально-психологічна характеристика особистості і групи

Змістовий модуль 3. Склад і структура особистості

Тема 3.1. Основні концепції і теорії особистості

Фрейдизм і неофрейдизм: гуманістичні теорії особистості. Особистість в «описовій психології». Основні вітчизняні школи розвитку особистості. Погляди Ананьєва, Костюка, Леонтьєва, Рубінштейна на особистість. Індивід, особистість, індивідуальність.

Тема 3.2. Генетичний аспект особистості

Поняття задатків та здібностей. Структура особистості. Індивідуальні відмінності в здібностях людей. Знання, вміння, навички, їх роль в розвитку особистості.

Тема 3.3. Індивідуально-психологічні та соціально-психологічні властивості особистості

Темперамент, фізіологічні основи темпераменту, основні типи темпераменту. Місце і роль темпераменту в житті людини. Характер, умови формування, вікові особливості характеру. Акцентуації характеру за К.Леонхардом. Зв'язок темпераменту і характеру.

Змістовий модуль 4. Соціально-психологічна сфера особистості. Діяльність особистості

Тема 4.1. Соціалізація особистості

Процес, ефекти, атитюди та диспозиції. Соціальний розвиток та виховання особистості.

Тема 4.2. Соціально-психологічні феномени в групі

Групи: види, параметри, класифікація, закономірності функціонування груп. Міжособистісні стосунки в групі. Механізми взаємовпливу. Типи міжособистісних стосунків в групі.

Тема 4.3. Спілкування як феномен привабливості і взаємовпливу

Спілкування як комунікація: невербальна, вербальна комунікація. Функція спілкування. Спілкування і діяльність. Види взаємовпливу у спільній діяльності. Сумісність і спрацьованість. Стили спілкування, стадії спілкування. Подолання бар'єрів спілкування.

Тема 4.4. Конфліктні ситуації і шляхи їх розв'язання

Структура конфлікту, динаміка конфлікту. Функції та типологія, конфліктів. Основні стилі поведінки при розв'язанні конфліктів. Тренінг безконфліктного спілкування. Конфлікт ролей. Посередництво в конфлікті.

Тема 4.5. Міжособистісне розуміння

Лідерство і керівництво в малій соціальній групі. Адекватність розуміння поведінки інших людей. Стадії міжособистісного розуміння; феномени ідентифікації, емпатії, рефлексії.

Види навіювання та взаємовпливу. Сумісність і спрацьованість. Соціально-психологічний клімат в групі.

Тема 4.6. Психологія виховання

Загальне поняття про психологію виховання. Особистість та особливості її формування в навчально-виховному процесі закладів освіти. Діяльність як основа формування особистості. Студентський та учнівський колективи, їх виховні можливості.

Методичні вказівки і рекомендації щодо підготовки та проведення практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якому педагог організує детальний розгляд зі студентами окремих теоретичних положень навчального предмета й формує в них уміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального практичного виконання відповідно сформульованих завдань. П. з. можуть існувати у виді спеціальних, технічних і ряду інших. Особливе та надзвичайно важливе місце серед них посідають спеціальні заняття, які безпосередньо формують, розвивають і вдосконалюють майстерність. У закладах вищої освіти можна успішно організовувати та здійснювати рольові ігри, педагогічні практики, мозкові штурми, лабораторні роботи, тренування, які передбачають глибоку, всебічну і різноманітну підготовку їх учасників, уміння здійснити складні розумові дії та вимагають від них значних емоційно-вольових зусиль

Більш якісному проведенню практичних занять сприяє методично правильно проведений *інструктаж* – короткі, лаконічні та чіткі вказівки щодо виконання тих чи інших дій. Він, як правило, передуює проведенню різних вправ, практичних робіт і характеризується дуже стислою формою викладання вказівок про місце, час і послідовність виконання певних практичних дій.

Інструктаж є важливою складовою частиною забезпечення високого рівня проведення заняття. Тому він вимагає відповідної змістовної та методичної підготовленості. Для якісного проведення інструктажу, виходячи з передового педагогічного досвіду, можна запропонувати *такий алгоритм дій*:

- чітке формулювання теми, мети та послідовності інструктажу;
- визначення правил, методів, прийомів, способів, засобів проведення даного заняття, всебічне обґрунтування методики його організації;
- визначення критерії оцінки опанування суб'єктами учіння відповідних знань, навичок та умінь;
- нагадування теоретичних основ практичних дій;
- докладне пояснення запланованих навчальних дій, які буде виконувати студент, використовуючи водночас відповідні засоби наочності;
- визначення найбільш ефективних і оптимальних способів та прийомів реалізації навчальних дій і завдань (бажано демонструвати їх певними дидактичними прийомами та засобами показу);
- ознайомлення студентів з тими ситуаціями та предметами, які будуть використовуватися під час занять;
- показ моделі певних дій;
- перевірка правильного розуміння мети, сутності й ролі заняття і моделі та методів їх реалізації;
- уточнення питань, які можуть викликати певні труднощі під час

проведення практичних занять;

– перевірка глибини сприйняття і способів виконання основних елементів дій суб'єктами учіння, зазначення причин і характеру помилок, які найчастіше мають місце під час проведення цього заняття, та способів їх уникнення;

– надання допомоги здобувачам вищої освіти у виборі додаткової літератури, наочних матеріалів, матеріальної бази та способів їх використання;

– зазначення місця, змісту, методу та форми самостійної праці над проблемами майбутнього заняття.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення, вирішування контрольних завдань, їх перевірку і оцінювання.

Теми практичних занять

№ пор.	Назва теми
1	Психодіагностична майстерність інженера-педагога.
2	Головні методи психологічного дослідження. Спостереження.
3	Опитування як метод вивчення особистості та групи.
4	Соціометрія як метод вивчення взаємовідносин в колективі та групі
5	Методи вивчення психічних пізнавальних процесів.
6	Методи вивчення психічних властивостей особистості
7	Динаміка конфліктних стосунків. Технології управління конфліктами.
8	Методики вивчення мнемічних властивостей особистості
9	Етапи формування психологічного клімату в малій соціальній групі
10	Інтелектуальний потенціал особистості. Самооцінка інтелекту.
11	Самооцінка особистісної та ситуативної тривожності. Діагностика психічних станів
12	Соціально-психологічний тренінг ділового спілкування. Розвиток навичок спілкування
13	Форми педагогічного навіювання й умови його ефективності
14	Техніка педагогічного мовлення, управління емоційним станом
15	Діагностика та корекція міжособистісних конфліктів в педагогічному процесі
16	Конфлікт ролей. Методики вивчення стилю реагування в конфліктній ситуації

17	Умови та особливості збереження психічного та фізичного здоров'я. Поняття психологічного вигорання педагога
18	Психологічні питання коригування поведінки «важких» підлітків.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Психодіагностична майстерність інженера-педагога

Мета: визначити психологічні особливості роботи інженера-педагога; дати характеристику професійно-педагогічній діяльності; навчити вмінню дослідження пізнавальної сфери особистості.

Питання для відпрацювання:

1. Психологічні особливості роботи інженера на виробництві.
2. Дослідження пізнавальної сфери працівників.
3. Діагностика рівня інтелекту.
4. Виявлення тривожності і агресивності у фахівців.

Завдання для самостійної роботи

1. Здійснити аналіз психологічних особливостей роботи інженера на виробництві.
2. Визначити, що складає Психодіагностична майстерність інженера.
3. Розкрити сутність і значення інтелекту для опанування професією.
4. Опрацювати розділ підручника «Психологія» під ред. Ю.Л.Трофімова – «Афективна сфера особистості».

Література для використання

1. Трофімов Ю.Л. Психологія. Підручник.- К.: Либідь, 1999. - 558 с.
2. Айсмонтас Б.Б. Педагогическая психология: Схеми и тесты. - М.: Владос, 2002. - 208 с.
3. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. - К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2001. - 247 с.
4. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 560 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Головні методи психологічного дослідження. Спостереження

Мета: визначити основні методи психологічного дослідження в психології (спостереження, експеримент); охарактеризувати основні

теоретичні засади застосування спостереження в практиці психологічних досліджень.

Питання для відпрацювання

1. Загальна характеристика спостереження.
2. Види спостереження та їх особливості.
3. Недоліки та позитивні аспекти спостереження.
4. Практика застосування методу спостереження у навчальній групі.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити методикку для застосування методу спостереження у практиці педагогічної діяльності.
2. Охарактеризувати недоліки та позитивні аспекти спостереження.

Література для використання

1. Психологія / За ред. Трофімова Ю.Л. - К.: Либідь, 2004. – 558 с.
2. Психологія: Навч. посібник / За ред. О.В. Винославської та ін. - К.: ІНКОС, 2005.-352 с.
3. Швалб Ю.М., Данчева О.В. Практична психологія в економіці і бізнесі: Навч. посібник. - К.: Лібра, 2000. - 280с.
4. Корольчук М.С. психофізіологія діяльності. Підручник. К., 2004.
5. Уткин З.А. Конфліктологія: Теорія и практика. - М.: Зкмос, 2004. - 260 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3.

Опитування як метод вивчення особистості та групи

Мета: визначити поняття опитування як методу дослідження особистості та групи; описати практику опитування, сфери застосування опитування.

Питання для відпрацювання:

1. Види опитування.
2. Галузі застосування опитування.
3. Типи запитань і анкет, правила формування питань.
4. Етапи роботи при підготовці до опитування.
5. Практика проведення опитування на задану тему.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити основні теоретичні підходи до використання опитування у практиці педагогічної роботи.

2. Визначити етапи проведення опитування у практиці психологічних досліджень.

Література для використання

1. Анастаси А., Сьюзан Урина. Психологическое тестирование. - СПб.: Питер, 2001. - 686 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. - СПб.: Питер, 2002. - 528 с.
3. Вікова і педагогічна психологія / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К.: Просвіта, 2001. - 416 с.
4. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. - 2-е вид. - К.: Либідь, 2005. - 632 с.
5. Столяренко Л.Д. Педагогическая психология: Учеб. пособие. - 2-е изд., перероб. и доп. - Ростов н/Д.: Феникс, 2003. - 544 с.
6. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. - К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2001. - 247 с.
7. Психодіагностика / Упорядники: Л. Терлецька, О. Плавник. - К.: Шкільний світ, 2002. - 112с.
8. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 560 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4.

Соціометрія як метод вивчення взаємовідносин в колективі та групі

Мета: сформувати у студентів вміння використовувати соціометричні дослідження для характеристики взаємовідносин в колективі та групі.

Питання для відпрацювання:

1. Соціометрія як метод вивчення взаємовідносин у психології.
2. Напрямки, засоби, форми соціометричного дослідження.
3. Практика застосування соціометрії у роботі педагога.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити основні теоретичні підходи до використання соціометрії у практиці педагогічної роботи.
2. Визначити етапи проведення соціометрії у практиці психологічних досліджень.

Література для використання

1. Бодров В.А. Психология профессиональной пригодности. Учебное пособие для вузов. - М.:ПЕР СЗ, 2001. - 511 с.
2. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності / Підручник для студентів ВНЗ. - К.: Ельга, 2003. - 400с.
3. Корольчук М.С, Крайнюк В.М., Марченко В.М. Психологія: схеми, ОК, методики. Навч.посібник - К.: КиМУ, 2004. - 300 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5.

Методи вивчення психічних пізнавальних процесів

Мета: закріпити знання студентів про психічні пізнавальні процеси; визначити методи дослідження пам'яті та уваги особистості.

Питання для відпрацювання:

1. Методи дослідження зорової, слухової та оперативної пам'яті.
2. Вправи для розвитку пам'яті.
3. Методики вивчення деяких характеристик уваги (кільця Ландольта, розташування чисел).
4. Вправи для розвитку уваги.

Завдання для самостійної роботи

1. Визначити методики для дослідження психічних процесів.
2. Охарактеризувати сучасні теорії та механізми емоцій.

Література для використання

1. Психологія / За ред. Трофімова Ю.Л. - К.: Либідь, 2004. - 558 с.
2. Психологія: Навч. посібник / За ред. О.В. Винославської та ін. - К.: ІНКООС, 2005. - 352 с.
3. Психологія: Навч. посібник / За ред. О.В. Винославської та ін. - К.: ІНКООС, 2005. - 352 с.
4. Швалб Ю.М., Данчева О.В. Практична психологія в економіці і бізнесі: Навч. посібник. - К.: Лібра, 2000. - 280с.
5. Уткин З.А. Конфліктологія: Теорія и практика. - М.: Зкмос, 2004. - 260 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Методи вивчення психічних процесів особистості

Мета: закріпити знання студентів про індивідуально психологічні властивості особистості (темперамент, характер), визначити методику їх дослідження та зв'язок в структурі особистості.

Питання для відпрацювання.

1. Методики дослідження темпераменту.
2. Зміст психодіагностичних методик дослідження темпераменту особистості.
3. Практика застосування методик вивчення темпераменту особистості
4. Визначити основні підходи до вивчення індивідуально-психологічних властивостей особистості у сучасній психології.
5. Визначити методики дослідження темпарементальних особливостей людини.

Література для використання

1. Осьодло В.І. Методологічні та теоретичні проблеми психології: Курс лекцій. - К.: КиМУ, 2004. - 281 с.
2. Психологія / За ред. Трофімова Ю.Л. - К.: Либідь, 2004. – 558 с.
3. Психологія: Навч. посібник / За ред. О.В. Винославської та ін. - К.: ІНК ОС, 2005. - 352 с.
4. Крайнюк В.М. Основні положення теорії тривоги // 36. наук. пр. Випуск 1(8). - К.: КВГІ.-2002.-С. 20-26.
5. Крайнюк В.М. Становлення і розвиток феномену агресії // 36. наук. пр. Випуск 2 (7). - К.:КВГІ.- 1998.-С. 14-19.

Практичне заняття №7

Динаміка конфліктних ситуацій. Технологія управління конфліктами

Мета: визначити різницю між поняттями: конфліктна ситуація, конфлікт; навчити основним технологіям управління конфліктами.

Питання для відпрацювання:

1. Тренінг безконфліктного спілкування.
2. Конфлікт ролей.
3. Посередництво у конфлікті.
4. Технології розв'язання конфліктів

Завдання для самостійної роботи

1. Визначити види конфліктів у соціальному середовищі.
2. Охарактеризувати основні підходи до розв'язання конфліктів.

Література для використання

1. Вікова і педагогічна психологія / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. - К.: Просвіта, 2001. - 416 с.

2. Зимняя И.А. Педагогическая психология: Учебник. - М.: Логос, 2002. - 384 с.

3. Столяренко Л.Д. Педагогическая психология. - 2-е изд., перероб. и доп. - Ростов н/Д.: Феникс, 2003. - 544 с.

4. Трофімов Ю.Л. Психологія. Підручник. - К.: Либідь, 2004. - 558 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Методики вивчення мнемічних властивостей особистості

Мета: закріпити знання студентів про мнемічні властивості особистості (спрямованість, здібності, задатки, потреби, потяги); навчити методикам їх вивчення.

Питання для опрацювання:

1. Генетичний аспект особистості.
2. Класифікація потреб.
3. Практики дослідження мнемічних властивостей особистості.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте прояви загальних здібностей особистості у педагогічній діяльності.
2. Визначте методики дослідження педагогічних здібностей.

Література для використання

1. Психологія / За ред. Трофімова Ю.Л. - К.: Либідь, 2004. - 558с.
2. Психологія: Навч. посібник / За ред. О.В. Винославської та ін. - К.: ІНКОС, 2005. - 352 с.
3. Психологія: Навч. посібник / За ред. О.В. Винославської та ін. - К.: ІНКОС, 2005. - 352 с.
4. Швалб Ю.М., Данчева О.В. Практична психологія в економіці і бізнесі: Навч. посібник. - К.: Лібра, 2000. - 280с.
5. Уткин З.А. Конфліктологія: Теорія и практика. - М.: Зкмос, 2004. - 260 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Етапи формування психологічного клімату в малій соціальній групі.

Мета: розкрити поняття психологічного клімату; оцінити психологічний клімат своєї студентської групи; навчитися методиці визначення індексу групової згуртованості.

Питання для відпрацювання:

1. Методика оцінки психологічної атмосфери у групі (колективі).
2. Оцінка мікрокліматі студентської групи.
3. Психологічний клімат класного колективу.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомитися з Наказом Міністра освіти та науки України від 14.08.2000 р. № 385. про «Типове положення про центри практичної психології і соціальної роботи».
2. Ознайомитися з Наказом Міністра освіти України від 03.05.1999 р. № 127. про «Положення про психологічну службу системи освіти»
3. Ознайомитися з Положенням про психологічний кабінет.

Література для використання

1. Основи практичної психології / В.Панок, Т.Титаренко, Н.Лепелева та ін.: Підручник. К.: Либідь, 1999-536с.
2. Корольчук М.С. «Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я». - К.: ІНКОС, 2002. – 272 с.
3. Соціальна педагогіка / За ред. Коваль Л.Г. та ін. - К., 2003. - С. 28-57.
4. Наказ Міністра освіти та науки України від 14.08.2000 р. № 385. про «Типове положення про центри практичної психології і соціальної роботи».
5. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 560 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10.

Інтелектуальний потенціал особистості. Самооцінка інтелекту

Мета: охарактеризувати інтелектуальний потенціал особистості; дослідити методики вивчення інтелекту.

Питання для відпрацювання:

1. Інтелектуальний потенціал особистості.
2. Самооцінка інтелекту.
3. Практика вивчення інтелекту особистості у професійних цілях

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити основні підходи до вивчення інтелектуальних властивостей особистості.
2. Визначити методики дослідження інтелекту.

Література для використання

1. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. - К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2001. - 247 с.
2. Психодіагностика / Упорядники: Л.Терлецька, О.Плавник. - К.: Шкільний світ, 2002. -112 с.
3. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. - 2-е вид. - К.: Либідь, 2005.-632 с.
4. Психология личности: Словарь-справочник / Под ред. П.П.Горностая, Т.М.Титаренко. - К.: Рута, 2001.-320 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11.

Самооцінка особистісної та ситуативної тривожності. Діагностика психічних станів

Мета: закріпити знання студентів про поняття: психологічний стан, самооцінка особистості, ситуативна тривожність; визначення методики дослідження психічних станів особистості.

Питання для відпрацювання:

1. Самооцінка особистісної та ситуативної тривожності.
2. Діагностика психічних станів особистості.
3. Методи регуляції психічного стану на виробництві.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити основні засади дослідження психічних станів особистості.
2. Визначити методики дослідження психічних станів особистості.

Література для використання

1. Анастаси А., Сьюзан Урина. Психологическое тестирование. - СПб.: Питер, 2001. - 686 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. -СПб.: Питер, 2002. - 528 с.
3. Вікова і педагогічна психологія / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. - К.: Просвіта, 2001. -416 с.
4. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. - 2-е вид. -К.: Либідь, 2005 .-632 с.
5. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник: В 2 кн. - М.: ВЛАДОС, 1999. - Кн. 1: Общие основы. Процессе обучения. - 576 с.
6. Психология личности: Словарь-справочник / Под ред. П.П.Горностая, Т.М.Титаренко. - К.:Рута, 2001. - 320 с.

7. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. - К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2001. - 247 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

Соціально-психологічний тренінг ділового спілкування.

Розвиток навичок спілкування.

Мета: сформувати та закріпити вміння навичок педагогічного спілкування; розвивати комунікативну компетентність; тренувати вміння налагоджувати контакти.

Питання для відпрацювання:

1. Розвиток навичок спілкування.
2. Комунікативна компетентність.
3. Тренування спостережливості та вміння налагоджувати стосунки.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити можливості соціально-психологічного тренінгу у діловому спілкуванні.
2. Визначити головні положення і поняття психології спілкування.

Література для використання

1. Основи психології / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. - К.: Либідь, 2001.-632 с.
2. Психологія: Підручник / За заг. ред. Ю.Л.Трофімова. - К.: Либідь, 2005. - 558 с.
3. Психологія педагогічної праці: Навч.пос. / І.М. Цимбалюк. - К.; Професіонал, 2004. – 48 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13.

Форми педагогічного навіювання й умови його ефективності.

Мета: визначити форми та види навіювання у педагогічній діяльності; взаємозв'язок переконання і навіювання. Розкрити форми і умови ефективності педагогічного навіювання.

Питання для опрацювання:

1. Види і форми педагогічного навіювання.
2. Навіювання і релаксація.
3. Взаємозв'язок переконання і навіювання.

Завдання для самостійної роботи.

1. Визначте умови ефективності педагогічного навіювання.
2. Визначте основні психологічні прийоми впливу на особистість студента (учня).

Література для використання:

1. Основи психології / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. - К.: Либідь, 2001.- 632 с.
2. Психологія: Підручник / За заг. ред. Ю.Л.Трофімова. - К.: Либідь, 2005. - 558 с.
3. Психологія педагогічної праці: Навч.пос. / І.М. Цимбалюк. - К.; Професіонал, 2004. – 80 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

Техніка педагогічного мовлення, управління емоційним станом

Мета: Визначити вербальні і невербальні засоби педагогічної техніки; охарактеризувати поняття педагогічного мовлення; навчити методам регуляції психологічного (емоційного) стану.

Питання для опрацювання:

1. Управління емоційним станом.
2. Діагностика психічних станів особистості.
3. Педагогічна цілеспрямованість.
4. Техніка педагогічного мовлення.

Завдання для самостійної роботи.

1. Визначити основні засади дослідження психічних станів особистості.
2. Визначити методики дослідження психічних станів особистості.

Література для використання:

1. Анастаси А., Сьюзан Урина. Психологическое тестирование. - СПб.: Питер, 2001. -686 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. -СПб.: Питер, 2002. - 528 с.
3. Вікова і педагогічна психологія / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. - К.: Просвіта, 2001. -416 с.
4. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. - 2-е вид. -К.: Либідь, 2005.-632 с.
5. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник: В 2 кн. - М.: ВЛАДОС, 1999. - Кн. 1: Общие основы. Процессе обучения. - 576 с.
6. Психология личности: Словарь-справочник / Под ред. П.П.Горностая, Т.М.Титаренко. -К.:Рута, 2001.-320 с.

7. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. - К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2001. - 247 с.

8. Психологія педагогічної праці: Навч. пос. / І.М. Цимбалюк. - К.; Професіонал, 2004. – 76 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 15.

Діагностика та корекція міжособистісних конфліктів у педагогічному процесі.

Мета: закріпити знання студентів з теми: «Конфлікти»; навчити умовам оволодіння педагогічним тактом; визначити психологічні засади виникнення конфліктів в педагогічному процесі.

Питання для опрацювання:

1. Поняття педагогічного такту.
2. Динаміка педагогічних конфліктних ситуацій.
3. Управління конфліктами.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте психологічні засади виникнення конфліктів у педагогічному процесі.
2. Практичні вправи, спрямовані на оптимізацію безконфліктного спілкування.

Література для використання:

1. Анастаси А., Сьюзан Урина. Психологическое тестирование. - СПб.: Питер, 2001. -686 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. -СПб.: Питер, 2002. - 528 с.
3. Вікова і педагогічна психологія / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. - К.: Просвіта, 2001. -416 с.
4. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. - 2-е вид. -К.: Либідь, 2005.-632 с.
5. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник: В 2 кн. - М.: ВЛАДОС, 1999. - Кн. 1: Общие основы. Процесс обучения. - 576 с.
6. Психология личности: Словарь-справочник / Под ред. П.П.Горностая, Т.М.Титаренко. -К.:Рута, 2001.-320 с.
7. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. - К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2001. - 247 с.
8. Психологія педагогічної праці: Навч. пос. / І.М. Цимбалюк. - К.; Професіонал, 2004. – 76 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 16

Конфлікт ролей. Методики вивчення стилю реагування в конфліктній ситуації.

Мета: визначити поняття: «Конфлікт ролей», «Конфліктна ситуація», розкрити основні стилі поведінки при розв'язанні конфлікту; навчитися застосовувати методику У. Томаса під час діагностики конфліктної ситуації.

Питання для опрацювання

1. Конфлікт ролей.
2. Стратегія поведінки в конфліктній ситуації.
3. Правила поведінки в умовах конфлікту.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити основні стилі поведінки при розв'язанні конфліктів.
2. Методики вивчення стилю реагування в конфліктній ситуації.

Література для використання

1. Анастаси А., Сьюзан Урина. Психологическое тестирование. - СПб.: Питер, 2001. -686 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. -СПб.: Питер, 2002. - 528 с.
3. Вікова і педагогічна психологія / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. - К.: Просвіта, 2001. -416 с.
4. Основи психології: Підручник / За заг. ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. - 2-е вид. -К.: Либідь, 2005.-632 с.
5. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: Учебник: В 2 кн. - М.: ВЛАДОС, 1999. - Кн. 1: Общие основы. Процесс обучения. - 576 с.
6. Психология личности: Словарь-справочник / Под ред. П.П.Горностая, Т.М.Титаренко. -К.:Рута, 2001.-320 с.
7. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. - К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2001. - 247 с.
8. Психологія педагогічної праці: Навч.пос. / І.М. Цимбалюк. - К.; Професіонал, 2004. – 76 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 17.

Умови та особливості збереження психологічного та фізичного здоров'я. Питання психологічного вигорання педагога.

Мета: визначити умови збереження психологічного та фізичного здоров'я. Особливості поняття «психологічне вигорання педагога». Сформулювати основні риси професійної педагогічної діяльності.

Питання для опрацювання:

1. Поняття психічного здоров'я.
2. Поняття фізичного здоров'я.
3. Умови та особливості збереження психічного та фізичного здоров'я в педагогічній діяльності.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомтеся з поняттям «професійна надійність» інженера-педагога.
2. Дайте загальну характеристику безпечної діяльності фахівця.
3. Визначте причини психологічного вигорання педагога.

Вказівки до самостійної роботи студентів при підготовці до практичних занять

Робоча навчальна програма дисципліни «Психологія», крім аудиторних занять, передбачає обов'язково самостійну роботу студентів, яка має на меті поглиблення, розширення та систематизацію вже здобутих знань, формування і розвиток творчих навичок і вмінь роботи з навчальними матеріалами, науковою літературою тощо.

У процесі самостійної роботи студенти мають формувати та розвивати такі навички та уміння:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами, літературними джерелами, електронним фондом бібліотеки КНУБА, у навчально-методичному кабінеті кафедри професійної освіти;
- роботи з навчальною, спеціально, навчально-методичною, науковою та науково-популярною, довідковою літературою;
- конспектування літературних джерел;
- опрацювання статистичної інформації.

Кожен студент для забезпечення ефективності своєї навчальної діяльності має раціонально її організувати. У зв'язку з цим важливим є правильне складання плану своєї навчальної діяльності. Необхідно, щоб цей план був реальним, оптимальним, послідовним і системним для того, щоб його реалізація дала позитивні результати.

Студент для ефективної підготовки до практичних занять та забезпечення успішності самостійної роботи значну частину часу має виділяти для роботи в бібліотеці та читальному залі. У зв'язку з цим йому необхідно особливу увагу звертати на культуру роботи з каталогами

(алфавітним і тематичним), навчитися швидко знаходити у них необхідну літературу. Суттєвою допомогою студенту може бути його власний тематичний каталог з проблем спеціальності, що суттєво впорядковує, систематизує, сприяє економії часу та сприяє ефективній навчальній діяльності. В цей каталог, як правило, входять монографії, підручники, навчальні та навчально-методичні посібники, брошури, наукові статті та методичні матеріали.

Відібрана для самостійного опрацювання психолого-педагогічна література може бути різною як за обсягом наукових відомостей, так і за характером їхнього викладу.

Процес читання літератури має відбуватися повільно, вдумливо, до незрозумілих проблемних питань слід обов'язково повертатися, наводити довідки, щоб усвідомити суть думки автора. Нові наукові терміни та поняття слід відразу ж з'ясувати за тлумачними словниками, енциклопедіями або спеціалізованими довідниками. У процесі роботи з літературою корисно робити виписки найважливіших думок, формулювань, окремих висловів на окремих аркушах паперу із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців. Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати та записати у вигляді тез.

Конспект є стислим викладом суті опрацьованого наукового і навчального матеріалів, тому він має бум стислим, змістовним і записаним своїми змістовній формі, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Для цілісного уявлення про навчальну дисципліну «Вступ до спеціальності» та її творчого засвоєння студентів обов'язково слід користуватися такою довідковою літературою: енциклопедіями, енциклопедичними словниками, галузевими довідниками тощо.

Самостійна робота

№ пор	Назва теми
Модуль 1. Природничо-наукові основи психології	
1	Тема 1.1. Психологія як система знань про природу психіки
2	Тема 1.2. Принципи, методи, стан і структура сучасної психології
3	Тема 2.1. Характеристика психічних пізнавальних процесів
4	Тема 2.2. Вищі психічні пізнавальні процеси
5	Тема 2.3. Афективна сфера в свідомості особливості
6	Тема 2.4. Творчі та інтелектуальні властивості особистості
Модуль 2. Соціально-психологічна характеристика особистості і групи	

7	Тема 3.1. Основні концепції і теорії особистості
8	Тема 3.2. Генетичний аспект особистості
9	Тема 3.3. Індивідуально-психологічні та соціально-психологічні властивості особистості
10	Тема 4.1. Соціалізація особистості
11	Тема 4.2. Соціально-психологічні феномени в групі
12	Тема 4.3. Спілкування як феномен привабливості і взаємовпливу
13	Тема 4.4. Конфліктні ситуації і шляхи їх розв'язання
14	Тема 4.5. Міжособистісне розуміння

Організація та методика проведення захисту індивідуального завдання (реферату)

У процесі відпрацювання навчальних проблем на практичних заняттях студенти презентують заздалегідь підготовлені міні-реферати, виступи, повідомлення, які мають за часом презентації не перевищувати 5-7 хв. Решта студентів, виступаючи в ролі опонентів, можуть наводити контраргументи, доповнення, уточнення у вигляді також виступів.

Мета таких виступів полягає у:

- одержанні студентами додаткової інформації з курсу;
- відпрацюванні навичок формування доповіді (з урахуванням композиційних складових, регламенту, специфіки готовності приймати інформацію);
- вдосконаленні навичок прилюдного виступу (вміння студента триматися перед аудиторією: контроль уваги слухачів, грамотність виступу);
- набутті умінь студентів аргументовано відповідати на питання.

Виконання цього завдання *оцінюється* двома оцінками:

- за роботу з літературою, зміст та композицію повідомлення;
- безпосередньо за успішне повідомлення (тобто відповідність регламенту, рівень володіння матеріалом, уміння налагоджувати контакт з аудиторією тощо).

Після міні-виступів і доповнень керівник заняття (з навчальною метою ним може бути призначений студент) робить попередній підсумок і визначає актуальну проблему (або ряд проблем) та проводить за нею дискусію (обговорення розраховано на 10-12 хв). Для ефективного проведення дискусії керівник заняття робить розподіл студентів на підгрупи (варіанти розподілу - довільні). Методами «мозкового штурму», «аналізу конкретної ситуації (квазі-ситуації)», «рольової гри», «ділової гри», «мозкового штурму» тощо студенти у підгрупах обговорюють

навчальну проблему і після відведеного часу презентують свою думку (результат) навчальній групі. Дискусія по проблемі обов'язково підсумовується керівником заняття та (або) групою призначених експертів.

Мета роботи в підгрупах і проведення дискусій полягає в навчанні студентів:

пропонувати студентам актуальну та цікаву проблему та методи її розв'язання;

організовувати і корегувати роботу в колективі;

організовувати та ефективно проводити дискусію;

підбивати підсумки дискусії.

Виконання цього завдання *оцінюється* двома оцінками:

за вміння знайти та подати проблему;

за вміння проводити дискусію.

Індивідуальне завдання – реферат

Назва теми
1. Предмет психології та її завдання.
2. Методи психології.
3. Характеристики процесу сприймання.
4. Характеристика відчуття та сприймання.
5. Увага, її природа та роль у навчальній і трудовій діяльності.
6. Вікові та індивідуальні особливості уваги.
7. Поняття уваження та уваги.
8. Характеристики мислення.
9. Умови розвитку пам'яті.
10. Загальна характеристика та індивідуальні особливості пам'яті.
11. Уява та її характеристики.
12. Поняття інтелекту.
13. Співвідношення творчості й професіоналізму.
14. Формування довільної уваги в процесі навчальної діяльності.
15. Поняття свідомого і несвідомого в психічній діяльності особистості.
16. Загальна характеристика афективної сфери особистості
17. Класифікації емоцій та їх функції.
18. Фізіологічні основи емоцій і почуттів.
19. Індивідуальні, статеві та вікові відмінності емоційності.
20. Поняття психічного стану. Класифікація психічних етапів.
21. Стрес та його характеристика. Стадії стресу.
22. Фактори регуляції емоційних станів.
23. Класифікація емоцій за статусом, функціями, модальністю.

24. Психологія особистості як самостійна галузь психологічної науки.
25. Основні проблеми психології особистості. |
|--|

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛІВ № 1,2

1. Розкрийте основні поняття та категорії психології.
2. Дайте визначення об'єкта, предмета, методів та завдань психології.
3. Розкрийте завдання різних галузей психологічної науки.
4. Визначте зв'язок психології з професійно-орієнтованими та загальноосвітніми дисциплінами.
5. Дайте характеристику психічних пізнавальних процесів.
6. Розкрийте поняття вищих і нижчих пізнавальних психічних процесів.
7. Види та властивості відчуття і сприймання.
8. Дайте класифікацію відчуттів.
9. Загальна характеристика уяви.
10. Розкрийте поняття «фантазія», «мрія», «ідеал», «творчість» як специфічні форми уяви.
11. Поняття про пам'ять.
12. Методики дослідження пам'яті.
13. Мислення та увага як вищі психічні пізнавальні процеси.
14. Загальне поняття про увагу. Види уваги.
15. Довільна та мимовільна увага.
16. Концентрація, обсяг, стійкість, коливання, продуктивність.
17. Методики вивчення уваги.
18. Емоції та воля. Афективна сфера особистості
19. Класифікація емоцій та почуттів.
20. Визначення волі. Класифікація волі.
21. Психічні стани особистості, методи їх вивчення та регуляція.
22. Психічні стани, їх вияви та характеристика.
23. Види психічних станів. Позитивні та негативні психічні стани.
24. Психічні властивості особистості.
25. Темперамент, характер, здібності - їх зміст та характеристика.
26. Психологічні ознаки спрямованості, потреб, мотивів, цілей.
27. Місце та роль психічних властивостей у житті людини.
28. Психічні утворення особистості.
29. Характеристика психічних утворень - знань, навичок, умінь, звичок.

30. Характеристика емоційних станів особистості.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛІВ № 3,4

1. Соціально-психологічна характеристика особистості.
2. Визначення понять: «людина», «особистість», «індивідуальність».
3. Соціалізація, соціальний розвиток та виховання особистості.
4. Соціально-психологічні феномени в групі.
5. Поняття про групи в психології.
6. Види груп: великі та малі, первинні та вторинні, лабораторні та природні.
7. Динамічні процеси у малих соціальних групах.
8. Керівництво і лідерство.
9. Згуртованість групи.
10. Соціально-психологічний клімат у групі.
11. Спілкування у діяльності інженера.
12. Види спілкування.
13. Стадії спілкування.
14. Поняття про стилі спілкування.
15. Способи та засоби спілкування на виробництві.
16. Ділове спілкування у діяльності інженера.
17. Вербальні, невербальні засоби спілкування.
18. Конфлікти на виробництві та шляхи їх розв'язання.
19. Поняття про конфлікт та основні типи конфліктів на виробництві.
20. Причини виникнення конфліктів на виробництві.
21. Функції конфліктів.
22. Психодіагностична майстерність інженера.
23. Психологічні особливості роботи інженера на виробництві..
24. Виявлення тривожності і агресивності у фахівців.
25. Діагностика та корекція міжособистісних конфліктів на виробництві.
26. Технології розв'язання конфліктів.
27. Методика професійно-психологічного відбору до ВНЗ.
28. Психологічна характеристика фахівця та його переміщення по роботі.
29. Професіограма і психограма як передумова безпечної діяльності фахівців.
30. Професіограма фахівця будівельних спеціальностей.
31. Психограма та її значення у професії фахівців.
32. Збереження психічного та фізичного здоров'я на виробництві.

33. Умови та особливості збереження психічного та фізичного здоров'я на виробництві.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ

1. Характер чи темперамент?

А. Характер.

Б. Темперамент.

1) характеристика особистості, динамічних особливостей її психічних процесів і станів;

2) виражає ставлення людини до оточуючого світу, інших, себе;

3) визначає стиль і темп діяльності;

4) закріплений у звичних способах поведінки;

5) практично не змінюється змінам під впливом виховання.

2. Заповнити пропущені місця.

За І.П. Павловим, в основі чотирьох типів темпераменту лежать властивості.....,, нервових процесів.

3. Заповнити пропущене місце.

Здібності людини формуються на основі природжених.....

4. Заповнити пропущене місце.

Спосіб поведінки людини, що відповідає її статусу в групі, прийнятим в суспільстві нормам, називається

5. Заповнити пропущене місце.

Засвоєння соціальних ролей – невід'ємна частина особистості.

6. Правильне чи не правильне судження.

Лідер і керівник - це синоніми.

7. Виберіть правильну або правильні відповіді.

Найнижча межа малої групи:

а) 1 людина;

б) 2-3 людини;

в) 4-7 людей;

г) 12 людей.

8. Виберіть правильну або правильні відповіді.
Верхня кількісна межа малої групи:

- а) 5-7 чоловік;
- б) 9-12 чоловік;
- в) 20-30 чоловік;
- г) 50-60 чоловік.

9. Виберіть правильну або правильні відповіді.
Функції керівника:

- а) організація і контроль діяльності підлеглих;
- б) прийняття рішення;
- в) представництво у зовнішньому соціальному середовищі;
- г) виховна функція.

10. Виберіть правильну або правильні відповіді.

Ознаки, що відрізняють групу від простого скупчення людей:

- а) певна тривалість існування;
- б) наявність загальної цілі або цілей;
- в) взаємодія;
- г) усвідомлення індивідом своєї причетності.

11. Заповнити пропущені місця.
Невербальна мова включає:

- а).....
- б).....
- в).....
- г).....
- д).....

12. Заповнити пропущене місце.

Установка легше змінюється в тому випадку, якщо комунікатор (співбесідник) викликає....., якщо він доброзичливий і схожий на нас самих.

13. Заповнити пропущені місця.

Щоб підтримувати високий рівень згоди з іншими людьми, ми схильні..... або навіть розходження між нашими і їхніми установками.

14. Чи правильне твердження?

Ми схильні частіше пояснювати поведінку іншої людини зовнішніми причинами, ніж внутрішніми.

15. Чи правильне твердження?

Взаємне захоплення двох людей визначається, головним чином, внутрішніми якостями кожного з них.

16. Виберіть правильну відповідь.

Негативні емоції виникають, коли інформація:

- а) надлишкова;
- б) недостатня;
- в) достатня.

17. Виберіть правильну відповідь.

Інтенсивність емоцій залежить від:

- а) сприйняття даної інформації;
- б) рівня бадьорості;
- в) аналізу отриманої інформації.

18. Виберіть правильну відповідь.

Порція для запам'ятовування логічно не зв'язаного матеріалу повинна обмежуватись:

- а) 2-4 елементами;
- б) 5-7 елементами;
- в) 10-11 елементами.

19. Виберіть правильну відповідь.

Елементи запропонованого для запам'ятовування ряду цифр, слів, складів утримуються в пам'яті неоднаково.

- а) гірше запам'ятовується початок;
- б) гірше запам'ятовується закінчення;
- в) гірше запам'ятовується середина.

20. Виберіть правильну відповідь.

Більш ефективно розподіляється увага між:

- а) 2 видами розумової діяльності;
- б) 2 видами рухової активності;
- в) 2 різними видами діяльності: інтелектуальною і руховою.

21. Виберіть правильну відповідь.

Переключення уваги проявляється:

- а) в цілеспрямованому переході суб'єкта від однієї діяльності до іншої;
- б) в несвідомому переході уваги на об'єкт, що має більшу подразнюючу силу;
- в) в перенесенні уваги на кожний новий об'єкт, що потрапляє в поле сприйняття.

22. Виберіть правильні відповіді:

Наше сприйняття світу, в основному, пов'язане:

- а) з культурою, до якої ми належимо;
- б) зі станом свідомості;
- в) з досвідом;
- г) з будовою органів чуттів;
- д) з опікуванням, актуалізованими потребами.

23. Заповнити пропущене місце.

Під психофізіологічними функціями розуміють
забезпечення психологічних процесів.

24. У вивченні психічних явищ психологія стикається з іншими науками, а саме:

- а) медициною;
- б) з опором матеріалів;
- в) із кібернетикою;
- г) з біофізикою;
- д) з технологією металів.

25. Взаємодія з навколишнім середовищем відбувається за участю таких дій мозку:

- а) нюху;
- б) смаку;
- в) сну;
- г) пиття;
- д) малювання.

26. Дії мозку, які контролюють функції організму:

- а) уява;

- б) сновидіння;
- в) дихання;
- г) моргання;
- д) мовлення.

27. Приклади розумової діяльності мозку:

- а) зір;
- б) зосередження;
- в) чуттєвість;
- г) тактильні (дотикові відчуття);
- д) письмо

28. Складові центральної нервової системи:

- а) кора головного мозку;
- б) вегетативна нервова система;
- в) таламус;
- г) гіпоталамус;
- д) спинний мозок.

29. Функцією лівої півкулі головного мозку є:

- а) спілкування;
- б) читання;
- в) сприйняття музики;
- г) аналітичне мислення;
- д) розв'язування задач.

30. Функцією правої півкулі головного мозку є:

- а) рахування;
- б) орієнтація в просторі;
- в) сприйняття пейзажів;
- г) емоційне ставлення до когось або чогось;
- д) слухання віршів.

31. За механізмом першої сигнальної системи на нас діють такі слова:

- а) світлофор;
- б) кішка;
- в) абстракція;
- г) образ;

- д) телевізор.
32. Структурними елементами свідомості є:
- а) емоції;
 - б) інстинкт;
 - в) воля;
 - г) інтуїція;
 - д) самосвідомість.
33. Найважливішими характеристиками свідомості вважаються такі
- а) акумулювання знань;
 - б) розрізнення суб'єкта і об'єкта;
 - в) спонтанність поведінки;
 - г) цілеспрямованість діяльності;
 - д) ставлення до когось або чогось.
34. До сфери несвідомого належать:
- а) немотивоване спонукання до дії;
 - б) автоматичні рухи;
 - в) галюцинації;
 - г) повне орієнтування в місці та часі дії;
 - д) сновидіння.
35. До підсвідомого можна віднести:
- а) симпатію чи антипатію до людей певного типу;
 - б) марення;
 - в) невідомий страх без явної причини;
 - г) лунатизм;
 - д) миттєве згадування давно забутого.
36. Надсвідоме – це те, що:
- а) усвідомлюється суб'єктом і має об'єктивний результат;
 - б) не усвідомлюється суб'єктом і не має реально значимого змісту;
 - в) усвідомлюється суб'єктом і не має значимого результату;
 - г) не усвідомлюється суб'єктом, але має об'єктивно значимий зміст;
 - д) субсенсорні реакції.

37. Дії та операції як елементи діяльності співвідносяться з:
- а) мотивами;
 - б) бажаннями;
 - в) результатами;
 - г) потребами;
 - д) цілями.
38. До засобів діяльності (Д) відносять:
- а) продукт Д.;
 - б) предмет Д.;
 - в) суб'єкт Д.;
 - г) умови Д.;
 - д) процес Д.
39. Існують такі види діяльності:
- а) гра;
 - б) навчання;
 - в) сновидіння;
 - г) праця;
 - д) спілкування.
40. Головна мета навчання – це засвоєння :
- а) звичок;
 - б) навичок;
 - в) знань;
 - г) умінь;
 - д) алгоритмів.
41. Ціль (мета) рівночасно може бути:
- а) наперед визначеним ідеалом;
 - б) результатом спонтанних дій;
 - в) внутрішнім спонукальним мотивом діяльності;
 - г) здобутим результатом на кінцевому відрізку діяльності;
 - д) минулим досвідом.
42. Розрізняють такі види ігор у дітей:
- а) пов'язані з функціональним задоволенням;
 - б) ділові управлінські ігри;
 - в) рольові ігри;

- г) ігри за правилами;
- д) тренінги.

43. Зміст викладання зумовлюється:

- а) віком учнів;
- б) тривалістю життя людини;
- в) аномаліями погоди;
- г) рівнем розвитку наук;
- д) потребами суспільства.

44. Однією з форм учіння є інтелектуальні дії учня, а саме:

- а) читання;
- б) робота в майстернях;
- в) праця на пришкольній ділянці;
- г) експеримент;
- д) слухання і засвоєння того, що викладає вчитель.

45. Знання виражаються в:

- а) поняттях;
- б) теоріях;
- в) умовиводах;
- г) концепціях;
- д) судженнях.

46. Знання матеріалізуються в:

- а) технічні пристрої;
- б) ідеї;
- в) художні вироби;
- г) технологічні процеси;
- д) споруди та будівлі.

47. До навичок можна віднести:

- а) пошук алгоритму діяльності;
- б) рухи, що не повторюються;
- в) автоматичні дії;
- г) звичні дії, над якими не задумуються;
- д) дії, контрольовані свідомістю.

48. Розрізняють навички:

- а) сенсорні;
- б) творчі;
- в) рухові;
- г) перцептивні;
- д) мовленнєві.

49. Приклади творчої праці:

- а) писання симфонії;
- б) дослідження властивостей речовин;
- в) проектування оригінального мосту;
- г) робота на конвеєрі;
- д) переписування декілька разів того самого тексту.

50. Процес праці складається з:

- а) медитації;
- б) предмета праці;
- в) знарядь праці;
- г) трудової діяльності;
- д) побудови розумової моделі кінцевого результату.

Методи контролю

Контрольні заходи передбачають проведення поточного та семестрового контролю.

Поточний (модульний) контроль здійснюється під час проведення практичних та індивідуальних занять з викладачем.

Семестровий контроль виконується за окремим графіком, складеним деканатом факультету.

Засоби контролю засвоєння матеріалу, індивідуальної роботи (реферату) – представлення та захист роботи.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота	Сума
- відвідування лекцій	14
- виконання індивідуальних завдань на практичних заняттях	36
- виконання і захист індивідуального завдання	20
Всього за поточний контроль	70
Підсумковий контроль (залік)	30
Разом	100

Шкала оцінювання індивідуального завдання (реферату)

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
Відмінно	20	відмінне виконання
	17	відмінне виконання з незначною кількістю помилок
Добре	15	виконання вище середнього рівня з кількома помилками
	12	виконання з певною кількістю помилок
Задовільно	10	виконання задовольняє мінімальним критеріям

Підсумкова оцінка з дисципліни (залік) – 1 (1) семестр

Модулі (кількість балів)		Підсумковий тест (залік)	Сума
№ 1	№ 2		
40	30	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

1. Психологія: методичні вказівки до виконання практичних, індивідуальних та тестових завдань / уклад. І.М. Мороз. – КНУБА, 2018. – 48 с.
2. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. - 172 с.

Список літератури

1. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18...>
3. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#Text>

Підручники

1. Руденко М.В. Основи професійної освіти: підручник / М.В. Руденко, Р.А. Калениченко, Г.В. Капосльоз, Г.Л. Корчова. К.: КНУБА, 2018. 613 с. *(бібліотека/кафедра)*
2. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник. К.: Вид-во Ліра-К, 2016. 575 с. *бібліотека/кафедра)*
3. Отич О.М. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи: підручник. Кіровоград, 2014. 208 с.
4. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: підруч. Київ, 2006. 344 с.

Навчальні посібники

1. Кавченко Н.В. Вступ до спеціальності: навчальний посібник / Н.В. Кравченко, В.Г. Кошенко, С.В. Кошенко. Бердянськ, 2017. 198 с.
2. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навчальний посібник. – 2-е вид., переробл. і доп. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 456 с.
3. Красильник Ю.С. Педагогіка: навч.посіб. / Ю.С. Красильник, Г.Л.Корчова, М.В. Руденко. – Київ: КНУБА, 2020. 164 с.
4. Концепція нової української школи. URL: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczyia.pdf> (дата звернення: 25.02.2020).
5. Короткий словник актуальних педагогічних термінів / упоряд.: Флегонтова Н. М. Київ, 2013. 55 с.
6. Красильник Ю.С. Методика проведення навчальних занять в умовах дистанційного навчання: навч. посіб. / Ю.С. Красильник, Г.Л. Корчова, М.В. Руденко. – Київ: КНУБА, 2021. 156 с.

7. Національний освітній глосарій: вища освіта / 2-е вид., перероб. і доп. / авт.-уклад.: В. Захарченко, С. Калашнікова, В. Луговий, А. Ставицький, Ю. Рашкевич, Ж. Таланова / За ред. В. Кременя. Київ, 2014. 100 с.

8. Основи педагогічної психології: навч.-метод. посіб. / уклад. Коваль Л. Є. Біла Церква, 2015. 136 с.

9. Паламарчук О. Викладання в університеті на засадах лідерства : навчальний посібник / О. Паламарчук.– Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с.

10. Рацул А.Б. Педагогіка: інформативний виклад: навч. посіб. / А. Рацул, А. Рацул; 2-ге вид., перероб. і доп. Київ, 2015. 320 с.

11. Самостійна робота студентів з курсу «Педагогіка»: навч.-метод. посіб. / авт.-упоряд. М. Кухта, Л. Маляр, В. Староста; за ред. В. Старости. Ужгород, 2012. 132 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/ua> – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. <http://naps.gov.ua/> – сайт Національної академії педагогічних наук України.
3. <https://imhttps://imzo.gov.ua/zo.gov.ua/> – сайт Інституту модернізації змісту освіти.
4. <http://iea.gov.ua/> – сайт Інституту освітньої аналітики.
5. <http://pedpresa.ua/> – освітній портал Педагогічна преса.
6. <http://www.nbuv.gov.ua/> – сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
7. <http://dnrb.gov.ua/ua/history/> – сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського.
8. <http://library.knuba.edu.ua/> – сайт бібліотеки КНУБА.
9. <http://org2.knuba.edu.ua/> – сайт організаційно-методичного забезпечення навчального процесу КНУБА.

Навчально-методичне видання

ПСИХОЛОГІЯ

Методичні вказівки
до вивчення курсу для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 015 «Професійна освіта»

Укладач **МОРОЗ** Ірина Михайлівна

Комп'ютерне верстання *Л.В. Лабунець*

Підписано до друку 2022. Формат 60 × 84 ^{1/16}
Ум. друк. арк. 2,32. Обл.-вид. арк 2,5.
Електронний документ. Вид. № 1/III–22.

Видавець і виготовлювач
Київський національний університет будівництва і архітектури

Повітрофлотський проспект, 31, Київ, Україна, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002 р.